

[Prima Pagină](#) > ... > [Drepturile Dumneavoastră](#) > [Drepturi Fundamentale](#) > [France](#)

Conținut furnizat de
Franța

Bune practici ale statelor membre privind Carta

Franța

Politicile guvernamentale care promovează utilizarea și cunoașterea Cartei de către legiuitor, administrație, organismele de asigurare a respectării legii și sistemul judiciar.

1. *Ecole nationale de la magistrature* (ENM, Școala Națională de Magistratură)

La Școala Națională de Magistratură, în cadrul formării inițiale și continue a magistraților francezi, Carta drepturilor fundamentale este tratată pe larg.

1.1.1. Formarea inițială

Ca parte a formării inițiale a magistraților, Carta drepturilor fundamentale este menționată în sesiuni tematice care acoperă, printre altele, principiile directe ale procedurilor civile, interesul superior al copilului și etica și deontologia magistraților (articolul 47).

Cursurile care vizează promovarea relațiilor și a dialogului dintre magistrați și avocați oferă, de asemenea, ocazia de a analiza articolul 48 din Cartă.

Școala Națională de Magistratură oferă, de asemenea, un curs de formare de o zi privind Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în cadrul căruia se discută despre Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Acest instrument și domeniul său de aplicare sunt prezentate în cadrul conferinței introductive a cursului. Ulterior, se organizează ateliere. Magistrații stagiați, împărțiți în grupuri de câte 20, sunt invitați să abordeze subiectul prin studii de caz practice.

În plus, în 2019, s-a organizat o activitate de grup specifică cu ocazia celei de a 20-a aniversări a datei la care Carta a devenit obligatorie din punct de vedere juridic.

1.1.2. Formare la locul de muncă

Cursuri de formare specifice pe tema Cartei

Din 2019, s-a acordat o atenție deosebită Cartei drepturilor fundamentale pentru a sensibiliza magistrații cu privire la utilizarea acestui instrument.

În 2019, pe lângă un curs de formare dedicat celei de a 10-a aniversări a intrării în vigoare a Cartei, s-a organizat o formare *ad hoc* specifică privind Carta și soluționarea litigiilor pe baza Cartei, în parteneriat cu Facultatea de Drept a Universității Grenoble-Alpes (catedra Jean Monnet). Acest curs de formare de o zi a îndeplinit mai multe obiective educaționale: Prezentarea Cartei și a contribuțiilor sale la protecția drepturilor fundamentale și aplicarea sa practică în ordinea juridică franceză. Pe lângă o abordare teoretică (dimineața), s-au organizat ateliere practice de studiu de caz, în special privind chestiuni sociale și mandatele europene de

arestare (după-amiaza). Această sesiune a fost deschisă și avocaților în vederea formării interprofesionale.

În 2020, ca urmare a pandemiei, a fost introdusă formarea la distanță. Formarea este împărțită în două etape: participanții au trebuit să se documenteze cu privire la conținut (materiale video și documentare ale cursurilor tematice) pe platforma pedagogică ENM, ca mai apoi să participe la un curs virtual cu cazuri practice, răspunsuri la întrebări prestabilite și teste, precum și la o dezbatere în rândul participanților. Această formare, la care au participat aproximativ treizeci de persoane, a reunit atât magistrați, cât și avocați, în vederea unei cooperări interprofesionale. Se intenționează ca, începând din 2021, cursul de formare să fie adaptat în format fizic, față în față.

În 2021, formarea privind Carta drepturilor fundamentale a UE a fost integrată în sesiunea de formare „Jurisprudența actuală a UE”, organizată după modelul din anii precedenți, și anume o zi de formare, cu ateliere teoretice în cursul dimineții și studii de caz după-amiază. Sesiunea s-a desfășurat în format hibrid. Materialele video educaționale referitoare la Carta drepturilor fundamentale a UE existente pe platforma „Moodle” au completat în mod eficace formarea.

În 2022, ziua de studiu „Jurisprudența actuală a UE” va fi înlocuită de o conferință organizată de Universitatea din Grenoble/Paris Sorbonne I/ENM pe tema „Practica judiciară și administrativă a Cartei drepturilor fundamentale a UE”, care va fi deschisă judecătorilor de la instanțele administrative și judecătorilor de la instanțele ordinare, avocaților și cadrelor universitare.

Cursul privind Carta drepturilor fundamentale de pe platforma Moodle rămâne un instrument introductiv ce poate fi folosit pentru a completa formarea.

Formare privind Carta în domeniul dreptului european

Carta drepturilor fundamentale este, de asemenea, studiată în cadrul a patru cursuri de drept european oferite magistraților care participă la formarea continuă:

- Sistemul judiciar și integrarea europeană: acest curs de formare de trei zile este dedicat în mod specific funcționării instituțiilor europene și jurisprudenței actuale a CJUE. Trei prelegeri sunt consacrate Cartei („Utilizarea dreptului UE în procedurile penale”, „Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene” și „Trimiterile preliminare”).
- CJUE și Convenția europeană a drepturilor omului: acest curs de formare se axează în mod specific pe relația dintre Carta drepturilor fundamentale și Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului. Acesta acoperă jurisprudența celor două instanțe, precum și pe cea a instanțelor supreme naționale cu privire la coerența jurisprudenței europene.
- Magistratul și mediul internațional: această sesiune de formare ridică întrebări cu privire la rolul magistraților în lumina evoluțiilor actuale ale dreptului european și internațional. Carta drepturilor fundamentale este discutată cu această ocazie ca instrument european care contribuie la prevalența drepturilor fundamentale în elaborarea legii.
- Ciclul de conferințe „Justiție și libertatea de exprimare”: înființată în cadrul proiectului „JUST FREE – 2020-2022” finanțat de DG Justiție, în cadrul acestei serii de conferințe, începută din septembrie 2020, s-au organizat trei seminare care abordează limitele libertății de exprimare, dreptul publicului de a fi informat și dreptul magistraților la libertatea de exprimare în legătură cu Carta drepturilor fundamentale și cu Convenția europeană a drepturilor omului. O aplicație este dedicată tuturor conferințelor din cadrul acestui proiect.

2. Școala Națională de Administrare a Penitenciarelor (*École nationale de l'administration pénitentiaire*)

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene este citată ca referință și sprijin în cadrul formării pentru instruirea personalului penitenciar, inclusiv în domeniul protecției europene a drepturilor omului și, mai precis, a drepturilor deținuților.

Cu ocazia celei de a 10-a aniversări a Cartei drepturilor fundamentale, Școala Națională de Administrare a Penitenciarelor a contribuit la promovarea și o mai bună înțelegere a Cartei în rândul celei de a 48-a promoții de directori ai serviciilor de penitenciare și a celei de a 13-a promoții de directori de servicii de reabilitare și

probațiune, prin organizarea, în 2020, a unui concurs de vorbit în public.

Instrumente care permit o mai bună înțelegere a Cartei și a situațiilor în care se aplică

destinate practicienilor (legiuitori, autorități administrative, autorități de aplicare a legii, autorități judiciare, practicieni din domeniul dreptului)

Instrumente elaborate de Școala Națională de Magistratură

Pe platforma sa educațională, Școala Națională de Magistratură pune la dispoziția judecătorilor, în cadrul formării inițiale și continue, un domeniu tematic și un set de instrumente de predare dedicat Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (istorie, cercetare jurisprudențială etc.), făcând referire în special la instrumentele privind Carta elaborate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene ([Manualul privind aplicarea Cartei, elaborat de agenție, 2018](#)).

destinate cetățenilor

Rețeaua centrelor comunitare de justiție (*Le réseau des maisons de la justice et du droit*)

Numărând 141 de unități în întreaga țară, centrele comunitare de justiție sunt locuri în care oamenii sunt primiți pentru a fi ascultați, îndrumați și informați în mod gratuit și confidențial cu privire la drepturile și obligațiile cetățenilor. Acestea asigură o prezență judiciară locală și contribuie la prevenirea criminalității, la sprijinirea victimelor și la facilitarea accesului la legislație. Centrele comunitare de justiție pot utiliza Carta, în special pentru a promova accesul tinerilor la legislație în cadrul activităților educaționale destinate școlilor.

Utilizarea și promovarea instrumentelor Cartei dezvoltate de alte țări din UE sau de alte părți interesate din UE

I - Apărătorul drepturilor omului (*Le Défenseur des Droits*)

a - Funcționarea

În Franța, Apărătorul drepturilor omului este o autoritate administrativă independentă înființată prin Legea organică nr. 2011-333 din 29 martie 2011. Aceasta a fost consacrată în Constituție încă de la reformarea sa din 2008 și are sarcina de a trata plângerile care se încadrează în cele cinci domenii de competență ale sale: apărarea drepturilor și libertăților utilizatorilor serviciilor publice, apărarea și promovarea interesului superior și a drepturilor copilului, combaterea discriminării și promovarea egalității, respectarea eticii persoanelor care desfășoară activități de securitate și, în cele din urmă, orientarea și protecția avertizorilor.

Orice persoană fizică sau juridică care consideră că drepturile sale au fost încălcate poate depune o plângere direct prin intermediul a peste 500 de delegați de pe întreg teritoriul, în mai mult de 800 de locații, sau direct la sediul central, printr-un formular online sau printr-o scrisoare gratuită.

Apărătorul drepturilor omului are competențe de investigare semnificative. Acesta poate solicita oricărei organizații publice sau private explicații și furnizarea oricăror informații relevante pentru investigarea și soluționarea litigiului.

La sfârșitul anchetei sale, Apărătorul drepturilor omului favorizează soluționarea pe cale amiabilă. Aproape 80 % dintre tranzacțiile inițiate de instituție sunt încununate de succes.

De asemenea, acesta poate adopta o decizie prin care formulează recomandări individuale sau generale. Atunci când o cauză este înaintată instanțelor, Apărătorul drepturilor omului poate, de asemenea, să formuleze observații în calitate de *amicus curiae* în toate instanțele. Apărătorul drepturilor omului, în paralel cu acțiunile sale de protejare a drepturilor, elaborează o politică de promovare a egalității și a accesului la drepturi.

Apărătorul drepturilor omului nu recurge în foarte multe situații la Cartă, în măsura în care aceasta este aplicabilă numai în cazul în care statul pune în aplicare dreptul UE (articolul 51 din Cartă). Prin urmare, incidența

acesteia trebuie să fie demonstrată de la bun început, ceea ce nu este întotdeauna evident. Apărătorul drepturilor omului poate invoca mai ușor Convenția europeană a drepturilor omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care este abundentă, sau directivele UE privind discriminarea.

Cu toate acestea, Carta poate fi invocată de Apărătorul drepturilor omului, uneori în plus față de alte texte din tratate (cum ar fi Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap sau Convenția europeană a drepturilor omului). Uneori, acesta utilizează Carta în plângerile referitoare la situații discriminatorii, care reprezintă unul dintre domeniile specifice de intervenție ale Apărătorului drepturilor omului.

Iată câteva exemple de decizii în care Carta a fost o pârgie juridică utilă pentru raționamentul invocat de Apărătorul drepturilor omului.

Exemplul 1: refuzul de a permite unei lucrătoare să își întrerupă anticipat concediul pentru creșterea copilului în favoarea concediului de maternitate

Apărătorul drepturilor omului a primit o plângere în care se reclama faptul că unei lucrătoare i s-a refuzat de către angajatorul său (o casă primară de asigurări de sănătate) posibilitatea de încetare anticipată a concediului pentru creșterea copilului în favoarea concediului de maternitate, dat fiind că aceasta era din nou însărcinată după nașterea primului copil [1].

Întrebat de Apărătorul drepturilor omului, angajatorul a recunoscut că, astfel cum a statuat Curtea de Justiție a Uniunii Europene în trei cauze, refuzul de a permite unei lucrătoare să își întrerupă concediul pentru creșterea copilului în favoarea concediului de maternitate constituie o discriminare pe criterii de sex [2].

Cu toate acestea, angajatorul a refuzat să urmeze această jurisprudență pentru motivul că nu fusese transpusă în dreptul francez. Articolul L. 1225-52 din Codul muncii prevede două situații în care angajatorul nu poate refuza încetarea anticipată a concediului pentru creșterea copilului:

- decesul copilului
- sau o scădere semnificativă a resurselor gospodăriei.

Prin aceste dispoziții, Codul muncii nu exclude posibilitatea încetării anticipate a concediului pentru creșterea copilului pentru un alt motiv, cu condiția ca părțile să convină asupra acestui motiv.

Prin urmare, Apărătorul drepturilor omului a trebuit să readucă în atenția casei de asigurări de sănătate că interzicerea discriminării constituie o interdicție de ordine publică de la care niciun angajator nu poate deroga. Prin urmare, acesta a concluzionat că refuzul de a încheia anticipat concediul reclamantei pentru creșterea copilului în favoarea concediului de maternitate constituie o discriminare pe criterii de sex. În această decizie, Apărătorul drepturilor omului și-a întemeiat parțial argumentele pe articolele din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene:

articolul 33 din Cartă, care garantează „protecția familiei și concilierea vieții de familie cu viața profesională”. În această privință, articolul 33 al doilea paragraf prevede că „[p]entru a concilia viața de familie cu viața profesională, orice persoană are (...) dreptul la concediu de maternitate plătit”.

Articolul 21 din Cartă prevede interzicerea discriminării bazate, printre altele, pe sex, iar articolul 23 asigură egalitatea între femei și bărbați în toate domeniile.

Acest exemplu arată că, de îndată ce cauza intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii – astfel cum este cazul în speță, care se află în domeniul de aplicare al nediscriminării pe criteriul sexului în ceea ce privește încadrarea în muncă și, mai precis, al Directivei 2006/54/CE – Apărătorul drepturilor omului poate utiliza Carta, aceasta fiind direct aplicabilă în dreptul național.

Exemplul 2 – Imposibilitatea persoanelor cu handicap de a accesa oferte promoționale care sunt disponibile exclusiv pe un site web dedicat vânzării de bilete de tren.

Apărătorul drepturilor omului a primit o plângere privind imposibilitatea persoanelor cu handicap de a avea acces la oferte promoționale, acestea fiind disponibile exclusiv pe un site web dedicat vânzării de bilete de tren. Prin urmare, Apărătorul drepturilor omului a concluzionat că această situație a fost rezultatul unei practici discriminatorii în sensul textelor de lege de mai jos:

- Regulamentul privind drepturile și obligațiile călătorilor din transportul feroviar, care prevede că „[o] întreprindere feroviară, un vânzător de legitimații de transport sau un operator de turism nu poate refuza să accepte o rezervare sau să elibereze o legitimație de transport pentru o persoană cu handicap sau o persoană cu mobilitate redusă” [3],
- dar și articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale
- și, în cele din urmă, Legea franceză nr. 2008-496 din 27 mai 2008.

Prin urmare, Apărătorul drepturilor omului a recomandat ca societatea care administrează site-ul web dedicat biletelor online să permită persoanelor cu handicap să aibă acces la toate tarifele sale promoționale, inclusiv la cele pentru călătoriile internaționale. Și în acest caz, Carta este utilizată ca argument complementar și cu autoritate:

- aceasta este complementară, deoarece, în dreptul UE, nu există o directivă orizontală care să interzică discriminarea în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii pentru persoanele cu handicap, iar Regulamentul privind drepturile și obligațiile pasagerilor este destul de limitat, prin urmare articolul 21 din Cartă prevede principiile de bază ale nediscriminării în ceea ce privește accesul la bunuri, printre care și handicapul;
- și este un argument cu autoritate pentru a susține recomandările și cererile de despăgubire prin stipularea aplicabilității directe.

În plus, ca parte a activității sale de promovare a statului de drept și a drepturilor fundamentale prin intermediul rețelelor sale de omologi [Rețeaua europeană a ombudsmanilor gestionată de Ombudsmanul European; ENOC, care reunește apărătorii drepturilor copiilor; Equinet, o rețea de organisme de combatere a discriminării în Europa; rețeaua informală IPCAN de mecanisme polițienești externe și independente; rețeaua informală NEIWA pentru schimbul de opinii cu privire la transpunerea Directivei (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii],

Apărătorul drepturilor omului utilizează nu numai Convenția europeană a drepturilor omului, directivele relevante, ci și, în mod destul de sistematic, Carta drepturilor fundamentale. În cadrul acestor rețele, Apărătorul drepturilor omului colaborează foarte mult cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), care este adevăratul instrument de promovare a Cartei în aceste foruri.

b - Evenimente

Pentru a marca 20 de ani de existență a Cartei drepturilor fundamentale a UE, Reprezentanța Comisiei Europene în Franța a organizat o conferință la care au participat diverse părți interesate importante care depun eforturi pentru a asigura respectarea și aplicarea Cartei.

În acest context, dna George Pau-Langevin, adjuncta Apărătorului drepturilor omului responsabilă cu lupta împotriva discriminării și promovarea egalității, a participat la dezbaterile organizate la 7 decembrie 2020, de Comisia Europeană și de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA).

Alături de dna Elise Barbé (judecător referent la Camera penală a Curții de Casație, președintă a Consiliului de administrație al FRA) și de dl Olivier Cousi (președintele Baroului Curții de la Paris), ea a vorbit despre provocările legate de aplicarea Cartei în Franța și despre măsurile necesare pentru punerea în aplicare deplină a acesteia. Pentru informații suplimentare privind inițiativele Franței menite să sensibilizeze cetățenii cu privire la drepturile consacrate în Cartă, precum și cu privire la măsurile legate de promovarea și de asigurarea respectării drepturilor prevăzute în text, înregistrarea conferinței este disponibilă prin intermediul [acestui link](#).

II – Comisia națională consultativă pentru drepturile omului (*Commission consultative nationale des droits de l’Homme*)

Comisia națională consultativă pentru drepturile omului (CNCDH) este instituția națională franceză pentru promovarea și protecția drepturilor omului înființată în 1947. Este o autoritate administrativă independentă (AAI), o structură de stat care oferă guvernului și parlamentului consultanță și propuneri independente în domeniul drepturilor omului, al dreptului umanitar și al acțiunii umanitare, precum și al respectării garanțiilor fundamentale acordate cetățenilor pentru exercitarea libertăților publice. Compusă din 64 de personalități și reprezentanți ai organizațiilor societății civile, autoritatea reflectă diversitatea opiniilor exprimate în Franța în legătură cu chestiunile legate de drepturile omului și cu dreptul umanitar internațional. Printre atribuțiile sale se

numără avertizarea și sensibilizarea publicului larg. De asemenea, autoritatea participă la educația și formarea în domeniul respectării drepturilor omului.

În 2018, CNCDH, în parteneriat cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, a realizat un material video de două minute care prezintă instrumentul:

[Două minute pentru a înțelege Carta drepturilor fundamentale - YouTube](#)

[Două minute pentru înțelegerea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene - site-ul web al CNCDH](#)

Carta va fi publicată pe noul site web al CNCDH la rubrica „Resurse”, cu o fereastră descriptivă care poate fi deschisă și la care autoritatea face referire în mod regulat în rapoartele și avizele sale.

[1] Decizia 2019-183 din 24 octombrie 2019 privind refuzul angajatorului de a permite unei lucrătoare să își înceteze anticipat concediul pentru creșterea copilului în favoarea concediului de maternitate.

[2] (CJUE, 20 septembrie 2007, cauza C-116/06, Kiiski/Tampereen Kaupunki; CJUE, Camera a treia, 13 februarie 2014, cauza C-512/11, YTN și C-513/11, DST; CJUE, Camera întâi, 8 mai 2019 - nr. C-486/18).

[3] Articolul 19-2 din Regulamentul (CE) nr. 1971/2007 din 23 octombrie 2007.

■ Ultima actualizare: 20/04/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.